

การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมในวิชาถ่ายภาพทางการแพทย์ 2

คุณฉวี มุสิกโปดก, จงเจริญ เมตตา, ทรงพล อุปชิตกุล

เทคโนโลยีบัณฑิต สาขาวิชาเวชนิทัศน์,ภาควิชากายวิภาคศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น 40002

Moral and Ethics Development in Medical Photography II

Dusadee Musikpodoke, Chongchareon Metta, Songpol Oupachitakul.

Technology in Biomedical Communications Program, Department of Anatomy, Faculty of Medicine, Khon Kaen University, Thailand.

หลักการและเหตุผล: การถ่ายภาพทางการแพทย์เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสื่อทางการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อการศึกษาทางการแพทย์ การถ่ายภาพผู้ป่วยจากรอยโรคที่เกิดจากพยาธิสภาพของร่างกาย เพื่อให้ใช้ในการวินิจฉัยโรคและติดตามผลการรักษาของแพทย์ และเป็นสื่อการสอนให้กับนักศึกษาแพทย์ การเรียนการสอนในวิชาถ่ายภาพทางการแพทย์ 2 จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ที่จะต้องปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม มาใช้ในวิชาชีพ

วัตถุประสงค์: เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ในวิชาถ่ายภาพทางการแพทย์ 2 นักศึกษาหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิตสาขาวิชาเวชนิทัศน์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ชั้นปีที่ 2 จำนวน 20 คน ปีการศึกษา พ.ศ.2549

รูปแบบการวิจัย: การวิจัยเชิงพรรณนา

สถานที่ศึกษา: คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

วิธีการศึกษา: เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1.แผนการสอน 2.ใบงานอภิปรายกลุ่มหลังการอบรมเรื่องพรหมวิหาร 4 3.แบบประเมินการฝึกงานของนักศึกษาโดยอาจารย์ และครูพี่เลี้ยง 4. แบบประเมินความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนการสอนที่สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าร้อยละ

ผลการศึกษา: พบว่า การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในวิชา การถ่ายภาพทางการแพทย์ 2 ทำให้นักศึกษา สามารถปฏิบัติตนต่อผู้ป่วยได้อย่างถูกต้องเหมาะสมมากขึ้น เช่น การไม่แสดงความรังเกียจต่อผู้ป่วยที่มีพยาธิสภาพของโรครุนแรงหรือน่ารังเกียจ (มะเร็งที่มีกลิ่นไม่ดี แผลจากโรคติดเชื้อ) คิดเป็นร้อยละ 100 ส่วนอันดับรองลงมา ได้แก่ ความตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงานต่อผู้ป่วยและการทำรายงานส่งคิดเป็นร้อยละ 95 การแสดงความสุภาพอ่อนน้อมต่อผู้ป่วย

Background: Medical photography is an activity involved in educational tool innovation, particularly medical teaching tool. This includes taking patient's photos from disease tracks, caused by pathology. The taken photos are subjected to diagnosis and medical follow-up, along with, being the teaching tool for medical students. Medical photography II is, therefore, relatively important to foster ethics for students.

Objective: The study was to foster ethical in Medical Photography II. The course is designed for the 2nd year students, enrolled in Technology in Biomedical and Communication program, Faculty of Medicine, Khon Kaen University, academic year 2006.

Study design: Descriptive Research

Setting: Faculty of Medicine, Khon Kaen University

Methods: Research tools involved the following: 1) lesson plan, 2) report of group discussion after being trained on the Four Holy Abiding, 3) evaluation form of internship, and 4) opinion evaluation of the students on the lesson intervened by moral and ethic teachings. The collected data were analyzed by descriptive statistics and subsequently expressed as percentage.

Results: It was found that students in Medical Photography II have more proper manner when dealt with patient on their task, after an implementation of ethical conduct. All Students (100%) didn't show negative manner against any repulsive symptoms of the patient, such as bad smell from cancer, infective wound, etc. Students of 95% were punctual on their work task timetable and making their final report on time. About 75% of students expressed their politeness whenever they worked with patients. And 70%

คิดเป็นร้อยละ 75 และการตรวจสอบความพร้อมของอุปกรณ์ก่อนการปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 70

สรุป: โดยภาพรวมนักศึกษา ได้รับความรู้เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม จากการเรียนรู้ในห้องเรียน ซึ่งสามารถนำไปใช้ในวิชาชีพและชีวิตประจำวัน จากการแสดงความคิดเห็น การไม่เลือกปฏิบัติต่อผู้ป่วย การแสดงกิริยาสุภาพกับผู้ป่วย

คำสำคัญ: คุณธรรม จริยธรรม, การเรียนวิชาถ่ายภาพทางการแพทย์ 2

checked their equipment preparation, ready before going to work.

Conclusion: In all, students have gained their ethical knowledge after learning from their professional class. They can apply them for their professional practices and daily life through opinion expression, no discrimination against the patients and polite reaction to patients.

Keywords: Moral, Ethics, Medical Photographic II.

ศรีนครินทร์เวชสาร 2550; 22(4): 333-8 • Srinagarind Med J 2007; 22(4): 333-8

บทนำ

การถ่ายภาพทางการแพทย์เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสื่อการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อการศึกษาทางการแพทย์ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อวงการแพทย์และสาธารณสุขสามารถนำมาใช้สนับสนุนการเรียนการสอน การค้นคว้า และการวิจัยทางการแพทย์ ช่วยให้เกิดความถูกต้องในการติดตามผลการรักษาของแพทย์ สะดวก รวดเร็วยิ่งขึ้น การถ่ายภาพทางการแพทย์มิใช่ของยากถ้าเข้าใจในหลักการที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้ป่วยและการบำบัดรักษาของแพทย์ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งสำคัญและโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการถ่ายภาพผู้ป่วยสิ่งที่สำคัญที่สุดที่ต้องคำนึงถึงคือตัวผู้ป่วย ซึ่งตัวผู้ป่วยแต่ละคนจะมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไปมากมายหลายประเภท ดังนั้นการถ่ายภาพผู้ป่วยจึงต้องมีเทคนิควิธีการพิเศษเข้าช่วยบ้าง จึงจะได้ภาพที่ออกมาดี และถูกต้องมากที่สุด โดยการพยายามทำความเข้าใจและเรียนรู้ถึงพฤติกรรมของผู้ป่วยเหล่านั้นผู้ที่เป็นช่างภาพทางการแพทย์ นอกจากจะต้องมีบุคลิกและการแต่งการที่ดี จะต้องมึจิตใจที่มีเมตตา กรุณา พุดจาดี สุภาพและอ่อนโยน ทำให้ผู้ป่วยเกิดความประทับใจ และรู้สึกว่าคุณมีความสำคัญหรือยังมีคนที่ยังห่วงใยอยู่บ้าง อาจเป็นเพียงการเห็นอกเห็นใจความเป็นกันเอง ความรู้สึกอบอุ่นใจมากกว่า การเจ็บป่วยด้วยโรคของผู้ป่วยแต่ละคนจะมีลักษณะอาการแสดงออกที่มีความแตกต่างกันไป บางคนรู้สึกหนาว ในขณะที่อากาศร้อน บางคนอยู่ในระหว่างความเจ็บปวด การเคลื่อนไหวจะเชื่องช้า บางคนขี้บ่นจู้จี้หรือมีความกังวลใจ เนื่องจากความเจ็บป่วย ดังนั้นผู้ที่เป็นช่างภาพจะต้องเรียนรู้และเข้าใจปัญหาเหล่านี้

การเรียนการสอนในวิชาถ่ายภาพทางการแพทย์ 2 จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อเป็นพื้นฐานทางจิตใจ อันประกอบไปด้วยการบริหารจิต เจริญปัญญา โดยการฝึกสมาธิ และยึดหลักพรหมวิหาร 4 อันประกอบไปด้วย

การมีคุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบและการเป็นผู้นำ ควรยึดหลักพรหมวิหาร 4 ได้แก่

- 1) เมตตา คือความรักใคร่ปรารถนาจะให้ผู้อื่นมีความสุข ใฝ่ใจต่อคนและสัตว์ดิ้นรน
- 2) กรุณา ความสงสารคิดช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นทุกข์ ใฝ่ใจต่อการบำบัดทุกข์ยากของผู้อื่น
- 3) มุทิตา ความพลอยยินดีด้วย ในเมื่อเห็นผู้อื่นได้ดี ไม่อิจฉาริษยาใครๆ
- 4) อุเบกขา ความมีใจเป็นกลาง มีความยุติธรรม ไม่เลือกปฏิบัติต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ไม่ซ้ำเติมผู้อื่นเมื่อเวลาเขามีความทุกข์

ในการถ่ายภาพผู้ป่วยให้ได้มีคุณภาพที่ดีและถูกต้องตามคำสั่งของแพทย์แล้ว ช่างภาพจะต้องเรียนรู้เรื่องทรรคนะ หรือมุมมองในการถ่ายภาพที่ถูกหลักทางกายวิภาคศาสตร์ (Anatomical) ซึ่งเป็นภาพที่ถูกต้องตรงตามความเป็นจริง ผู้ป่วยแต่ละคนจะมีลักษณะอาการของโรคที่แตกต่างกันออกไป ช่างภาพจะต้องเรียนรู้ลักษณะอาการของรอยโรคตลอดจนต้องเข้าใจถึงพฤติกรรมของผู้ป่วยเหล่านั้น นอกจากจะเรียนรู้ด้านเทคนิคและวิธีการถ่ายภาพที่ถูกต้องและมีคุณภาพแล้ว ช่างภาพต้องมีพรหมวิหาร 4 ประจำใจ เช่น ความมีเมตตา กรุณา ไม่แสดงอาการรังเกียจผู้ป่วย ในรอยโรคที่มีแผล มีกลิ่นเหม็น เช่น คนไข้มะเร็ง ควรพูดจาดี ยิ้มแย้มแจ่มใส สุภาพอ่อนโยนเข้าหาผู้ป่วยด้วยความจริงใจ ความมีมุทิตา แสดงความยินดีเมื่อผู้ป่วยมีอาการดีขึ้นนภายหลังจากแพทย์รักษาหายแล้ว อุเบกขา การวางเฉย(เป็นธรรมที่อยู่ใใจ) ความมีใจเป็นกลาง มองตามความเป็นจริงโดยวางจิตให้เรียบ สม่ำเสมอ มีความมั่นคง เที่ยงตรงดุจตาชั่ง ทั้งนี้เกิดจากผล การฝึกหัดทำสมาธิมาก่อนอย่างสม่ำเสมอ ผู้ที่นั้นจึงจะเกิดพรหมวิหาร 4 ขึ้นในใจ

ดังนั้นการเรียนการสอนในวิชาถ่ายภาพทางการแพทย์ 2 จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม เพื่อปลูกฝังให้นักศึกษาหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิตสาขาวิชา เวชนิทัศน์ชั้นปีที่ 2 ที่ต้องทำงานร่วมกับบุคคลอื่น และ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้บริการถ่ายภาพผู้ป่วย การมีวินัย การตรงต่อเวลา และความรับผิดชอบ มีการผลิตชิ้นงาน ด้านสื่อการสอนที่มีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับของแพทย์ หรือ อาจารย์แพทย์ ผู้ใช้บริการ เมื่อจบการศึกษาออกไปแล้ว จะเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ออกไปรับใช้สังคมอย่างมีคุณภาพ และสามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย เป็นนักศึกษาหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาวิชาเวชนิทัศน์ หลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2549 การศึกษา ภาคปลาย ที่เรียนวิชาถ่ายภาพทางการแพทย์ 2 รหัสวิชา 361 431 จำนวน 20 คน โดยดำเนินการวิจัยที่ห้องเรียน 13 AB อาคารเตรียมวิทยาศาสตร์ 2 ชั้น 3

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 1) แผนการสอน
- 2) เอกสารการสอนวิชาถ่ายภาพทางการแพทย์ 2
- 3) สไลด์ Power point
- 4) ใบงานอภิปรายกลุ่มแสดงความคิดเห็นเรื่อง พรหมวิหาร 4

5) แบบประเมินความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนการสอนที่สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม

6) แบบประเมินการทำงานของนักศึกษาโดยอาจารย์ และครูพี่เลี้ยง

2.2 วิธีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม

1) นำเสนอข้อตกลงและเงื่อนไขในด้านการเรียน การสอนวิชาถ่ายภาพทางการแพทย์ 2 พร้อมแจ้งวัตถุประสงค์ การเรียนรู้

2) สร้างบรรยากาศก่อนเรียนโดยสอนให้นั่งสมาธิ เป็นเวลา 5 นาที

3) เริ่มสอนวิชาถ่ายภาพทางการแพทย์ 2 โดย สอดแทรก คุณธรรมจริยธรรม คุณธรรมจริยธรรมของช่างภาพ การแพทย์ ในเนื้อหาวิชา

4) เชิญวิทยากรพิเศษ คุณแม่ชีชมภู โชติจริยะ มาบรรยายเรื่องพรหมวิหาร 4 นอกระยะเรียนเป็นเวลา 2 ชั่วโมง เสร็จแล้วแบ่งกลุ่มออกเป็น 4 กลุ่มตั้งกิจกรรมที่ 1 โดยแบ่ง หัวข้อดังต่อไปนี้

- เมื่อมีวาสนาได้เป็นชาวพุทธเราควร “ทำอะไร” เพื่อประโยชน์แท้จริงของตัวเราทั้งปัจจุบัน และอนาคต

- จะรักษาพรหมวิหาร 4 ไว้ได้อย่างไร

- ถ้าเรามีเมตตา กรุณา มุทิตา แต่ขาดอุเบกขา จะทำอย่างไร

- พรหมวิหาร 4 มีประโยชน์แก่กุลต่อใคร?

ใช้เวลา 20 นาที เสร็จแล้วให้ตัวแทนกลุ่มออกมา นำเสนอหน้าชั้นเรียน ท่านวิทยากรสรุปและให้ข้อเสนอแนะ เพิ่มเติม

5) ฝึกปฏิบัติทดลองถ่ายภาพโดยใช้สถานการณ์จำลอง

6) เสร็จแล้วให้นักศึกษานำผลงานของตนเองนำเสนอหน้าชั้น พร้อมทั้งให้เพื่อนๆช่วยชี้แนะข้อบกพร่อง และ กล่าวชมเชยงานที่เพื่อนๆ บางคนถ่ายมาถูกต้อง อาจารย์ช่วย เสริมชี้แนะในบางรายที่ยังไม่เข้าใจ

7) ออกฝึกปฏิบัติการถ่ายภาพใน ดิถีผู้ป่วยนอก หอผู้ป่วย ห้องผ่าตัด และรวมทั้งห้องปฏิบัติการนิติเวช โดยมีอาจารย์หรือครูพี่เลี้ยงช่วยสังเกตพฤติกรรมการทำงานพร้อม บันทึกในใบงานเป็นรายบุคคล

8) นำผลงานของนักศึกษาที่ถูกคัดเลือกแล้วออก แสดงนิทรรศการเพื่อเผยแพร่

ผลการศึกษา จากการแสดงความคิดเห็นของนักศึกษา เรื่อง การมีคุณธรรมโดยยึดหลักพรหมวิหาร 4 พบว่า

กลุ่มที่ 1 นำเสนอเรื่อง เมื่อมีวาสนาได้เป็นชาวพุทธเรา ควร “ทำอะไร” เพื่อประโยชน์แท้จริงของตัวเราทั้งปัจจุบัน และอนาคต

1. นักศึกษามีความคิดเห็นว่า การทำความดีไม่เพียง แต่ทำบุญเท่านั้น แต่เราสามารถทำได้ทั้งกาย วาจา ใจ

การทำความดีทางกาย คือ การช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ ความเมตตาสัตว์

การทำความดีด้วยใจ คือการมีจิตใจที่ไม่อิจฉาริษยา เมื่อเห็นผู้อื่นได้ดี ไม่คิดร้ายต่อผู้อื่น

การทำความดีด้วยวาจา คือ การไม่กล่าวให้ร้ายผู้อื่น ไม่พูดจาใส่ร้าย ไม่โกหก

2. ศีลธรรมะ หลักธรรมของพระพุทธศาสนา และ ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า เช่น การปฏิบัติตาม หลักพรหมวิหาร 4 เป็นธรรมะพื้นฐานประจำใจ เพื่อใช้ในการ ดำเนินชีวิตทั้งในปัจจุบันและอนาคต

3. รักในศาสนา ไม่ผิดศีล เช่นไม่ลักขโมย รักษาสมบัติ ส่วนรวม รักษาขนบธรรมเนียมประเพณี เช่น การฟังเทศน์ ในวันพระ เวียนเทียนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ดำรงไว้ ซึ่งศาสนา

4. ประพฤติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม เช่น การยึดหลักประชาธิปไตย ไม่ทำผิดกฎหมาย ให้ความเคารพสิทธิผู้อื่น

5. ทำให้เกิดปัญญา เช่นมีสมาธิในการเรียน มีสติในการหยั่งคิด การตัดสินใจในการทำงาน ในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และรู้จักดำรงตนด้วยดี มีความสุขและความเจริญก้าวหน้าด้วยดี

กลุ่มที่ 2 นำเสนอเรื่อง จะรักษาพรหมวิหาร 4 ไว้ได้อย่างไร?

นักศึกษาที่มีความคิดเห็นว่า พรหมวิหาร 4 คือ หลักธรรมที่เราควรนำมาใช้ในชีวิตรประจำวันได้ ต้องเกิดจากจิตภาวนาจิตที่สมาธิและมีปัญญาคือจิตที่บริสุทธิ์ จึงจะเกิดพรหมวิหาร 4 ได้ คือ ความมีเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา เป็นการฝึกปฏิบัติให้ใจตั้งอยู่กับความสงบ การจะรักษาพรหมวิหาร 4 นั้นควรปฏิบัติดังนี้

1. มีเมตตา ต้องมีความรักใคร่ มีใจที่เป็นสุข ปราศรณาที่จะให้ผู้อื่นมีความสุขเช่นกัน มีธรรมะประจำใจ ตั้งจิตอยู่ในธรรมะอันบริสุทธิ์ ซึ่งจะทำให้เป็นผู้ที่มีจิตใจที่ยิ่งใหญ่

2. มีความกรุณาต่อผู้อื่น มีจิตคิดให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ ใฝ่ใจที่จะบำบัดทุกข์ทั้งของตนเองและผู้อื่น ตลอดจนสัตว์ทั้งหลายทั้งปวง

3. มุทิตา เป็นธรรมที่อยู่ในใจ คือความพลอยยินดีเมื่อคนอื่นได้ดี เมื่อเห็นคนอื่นประสบความสำเร็จ ก็ควรที่จะชื่นชมด้วยความบริสุทธิ์ใจ พร้อมทั้งจะส่งเสริมและสนับสนุน หมั่นทำสมาธิ สวดมนต์ไหว้พระ ทำบุญทำทาน และรักษาศีลอยู่เสมอ

4. อุเบกขา ใช้หลักอุเบกขาเพื่อความวางเฉย มีใจเป็นกลาง ปฏิบัติตนตามหลักการ มีเหตุผล และเที่ยงธรรม

ฉะนั้น การรักษาพรหมวิหาร 4 ต้องหมั่นฝึกจิต ภาวนาพยายามฝึกสมาธิ จิตใจเราจะได้เข้าถึงความสงบเป็นสมาธิอย่างแท้จริง รักษาศีล บริจาคทาน ละความโกรธ ความโลภ ความหลงในจิตใจให้หมดสิ้น ถ้าทำได้ก็จะเป็นการรักษาพรหมวิหาร 4 ได้อย่างแท้จริง

กลุ่มที่ 3 นำเสนอเรื่องถ้าเรามีเมตตา กรุณา มุทิตา แต่ขาดอุเบกขา จะทำอย่างไร?

นักศึกษาที่มีความคิดเห็นว่า ถ้าเรามีพรหมวิหาร 4 คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา แต่ขาดอุเบกขา อุเบกขาเป็นธรรมที่อยู่ในใจ หมายถึง การวางเฉย การมีใจเป็นกลาง เช่น การที่เราอยากจะช่วยเหลือผู้อื่นที่เขามีความทุกข์เรื่องการเงิน หรือหนี้สินมาขอความช่วยเหลือ ตัวเราเองไม่สามารถช่วยได้ เนื่องจากมีเงินน้อยมีเพียงยังชีพตนเองเท่านั้น จึงจำเป็นต้องมีอุเบกขาประจำใจถ้าช่วยผู้อื่นไม่ได้ หรืออีกกรณีหนึ่งเมื่อเห็นผู้อื่นเกิดความวิบัติ การสูญเสีย ควรวางเฉยไม่ตีใจ ไม่เสียใจ

ทำให้เป็นกลาง คือ มองตามความเป็นจริงโดยวางจิตให้เรียบ สม่ำเสมอ มั่นคงดุจตราขึง มีเหตุมีผล และมีความเที่ยงธรรม

กลุ่มที่ 4 นำเสนอเรื่องพรหมวิหาร 4 มีประโยชน์แก่กุลใคร?

นักศึกษามีความคิดเห็นว่า พรหมวิหาร 4 เกิดจากจิตใจที่บริสุทธิ์ของผู้ให้และความพึงพอใจของผู้รับ ซึ่งเกิดจากความเข้าใจ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกันของสิ่งที่มีชีวิตอยู่ในโลก

เมตตา คือ ความรักใคร่ ความปรารถนาจะให้ผู้อื่นมีความสุขซึ่งเป็นธรรมประจำใจของผู้ให้ที่มีต่อผู้รับซึ่งประโยชน์ที่เกื้อกูลกันเกิดจากทั้ง 2 ฝ่าย เมื่อผู้ให้เกิดความสบายใจ จิตก็จะเกิดความสุขที่ช่วยให้ผู้อื่นพ้นทุกข์

กรุณา คือ ความสงสารที่ต้องช่วยให้ผู้อื่นได้พ้นทุกข์ จากความทุกข์ยาก เดือดร้อนของคนหรือสัตว์ทั้งปวง

มุทิตา คือ พลอยแสดงความยินดีเมื่อเห็นผู้อื่นมีความสุข พร้อมทั้งจะส่งเสริม สนับสนุนเป็นธรรมที่ทำให้ลายความอิจฉา ริษยา ที่มักจะเกิดขึ้นภายในจิตใจโดยผู้นั้นอาจไม่รู้ตัว

อุเบกขา คือ การวางเฉย ความมีใจเป็นกลางมองตามความเป็นจริง โดยวางจิตให้เรียบเฉย มั่นคง มีสติ ซึ่งพรหมวิหาร 4 ทั้ง 4 ข้อนี้มีความเกื้อกูลกันและกัน มีความสัมพันธ์ต่อกัน เมื่อเห็นผู้อื่นมีความสุข ผู้ให้หากมีใจมุทิตาก็จะมีความสุขไปด้วย ทั้งนี้ความมีเมตตา กรุณา มุทิตา จึงจำเป็นต้องมีอุเบกขาตามมา ซึ่งสามารถวางจิตพินิจพิเคราะห์ด้วยเหตุด้วยผล

วิจารณ์

ผลการศึกษาโดยภาพรวมนักศึกษามีความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรม จริยธรรม มาใช้ในวิชาชีพ และชีวิตประจำวันในวิชาชีพของช่างภาพทางการแพทย์ นอกจากจะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับโรคของผู้ป่วยแล้ว การใช้อุปกรณ์การถ่ายภาพและวิธีการถ่ายภาพผู้ป่วยแต่ละโรคให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ อีกทั้งยังต้องมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ คือ ความมีเมตตา ความกรุณาต่อผู้ป่วยจะต้องสัมผัสผู้ป่วย โดยไม่แสดงความรังเกียจ พุดจากับผู้ป่วยด้วยวาจาที่สุภาพ แสดงความเห็นใจผู้ป่วย ไม่เลือกปฏิบัติต่อผู้ป่วย ถึงแม้ว่าผู้ป่วยจะมีโรคที่น่ารังเกียจ เช่นโรคเริม ที่มึกลิ่น หรือการถ่ายภาพศพที่เกิดจากอุบัติเหตุจากการชันสูตร โดยปลูกฝังให้รู้จักว่าการเกิดความแก่ ความเจ็บป่วย การตายเป็นเรื่องปกติธรรมดา เป็นธรรมชาติของมนุษย์ หรือสัตว์ทั้งหลายทั้งปวง ถึงแม้ว่าจะเป็นผู้ที่เรารักใคร่ ผูกพัน เมื่อจากไปจะได้ไม่ต้องเสียใจ จนขาดสติ

ข้อเสนอแนะ การสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ให้กับผู้เรียน ครู อาจารย์ต้องเป็นแม่แบบที่ดี ให้นักศึกษาได้เห็นเป็น

ตารางที่ 1 สรุปผลประเมินพฤติกรรมการถ่ายภาพผู้ป่วยของนักศึกษา

ข้อที่	เนื้อหาการประเมิน	จำนวน	ร้อยละ
1.	มีการตรวจสอบความพร้อมของอุปกรณ์	14	70
2.	ไปถึงผู้ป่วยทันเวลาที่แพทย์กำหนด	19	95
3.	ตรวจสอบทำความเข้าใจในใบสั่งแพทย์ได้ถูกต้อง	15	75
4.	การสัมผัสผู้ป่วยด้วยความเมตตา อ่อนโยน	14	70
5.	แสดงกิริยาการพูดที่สุภาพ และแสดง ความเห็นใจต่อผู้ป่วย	15	75
6.	ไม่เลือกปฏิบัติต่อผู้ป่วยบางราย	20	100
7.	การจัดทำผู้ป่วยเพื่อเตรียมถ่ายตามความเหมาะสมของสภาพแวดล้อม	12	60
8.	การตัดสินใจถ่ายภาพอย่างรวดเร็วและถูกต้อง	11	55
9.	ผลงานถ่ายภาพถูกต้องตามหลักกายวิภาคศาสตร์	19	95
10.	ส่งงานตรงต่อเวลาที่อาจารย์กำหนด	19	95

ผลการประเมินพฤติกรรมการถ่ายภาพผู้ป่วยของนักศึกษา พบว่านักศึกษาไม่เลือกปฏิบัติต่อผู้ป่วยร้อยละ 100 โดยส่วนใหญ่ไปพบผู้ป่วยตรงต่อเวลาที่แพทย์กำหนด ผลงานถ่ายภาพผู้ป่วยถูกต้องตามหลักกายวิภาคศาสตร์ และส่งงาน

อาจารย์ตรงต่อเวลา มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 95 ส่วนอันดับรองลงมา มีการตรวจสอบความเข้าใจในใบสั่งแพทย์ แสดงกิริยาสุภาพ และแสดงความเห็นใจต่อผู้ป่วย คิดเป็นร้อยละ 75

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนการสอนโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม

ข้อที่	เนื้อหาการประเมิน	จำนวน	ร้อยละ
1.	แจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้และขอบข่ายเนื้อหาชัดเจน	15	75
2.	วิธีการสอนทำให้เข้าใจในบทเรียน	14	70
3.	มีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมในเนื้อหาทุกครั้ง	19	95
4.	มีการจัดกิจกรรมกลุ่มแสดงแนวคิดด้านคุณธรรม จริยธรรม	19	95
5.	ทำให้นักศึกษารับบทบาทในวิชาชีพมากยิ่งขึ้น	16	80
6.	อาจารย์มีความตั้งใจสอนเป็นแบบอย่างที่ดีด้านการมีวินัย	18	90
7.	สร้างบรรยากาศให้น่าเรียน	17	85
8.	เปิดโอกาสให้แสดงออกโดยร่วมแสดงความคิดเห็น	12	60
9.	เริ่มและเลิกสอนตรงเวลา	20	100
10.	โดยภาพรวมของการสอนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมในวิชานี้	19	95

สรุป ผลการประเมินความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนการสอน โดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม พบว่าอาจารย์เริ่มและเลิกสอนตรงเวลามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 100

ส่วนอันดับรองลงมาคือ การจัดกิจกรรมกลุ่มด้านแนวคิดคุณธรรม จริยธรรมและโดยภาพรวมของการสอนมีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมในวิชา คิดเป็นร้อยละ 95

ตัวอย่าง ควรมีการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมโดยวิธีให้นักศึกษา และเพื่อนๆ ประเมินด้วยกัน ด้านคุณธรรม จริยธรรม การมีน้ำใจต่อกัน

เอกสารอ้างอิง

1. ยาวดี ทวีวงศ์. การถ่ายภาพทางการแพทย์. คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล: กรุงเทพฯ. ไทศาลศิลป์ การพิมพ์ 2543.
2. พระปลัดสมชาย กันตุลีโส. เอกสารประกอบการอบรมโครงการ “การพัฒนาอาจารย์เพื่อการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องคุณธรรม จริยธรรม ปีการศึกษา 2549” วันที่ 24-25 เมษายน 2549 ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2549.
3. พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: บริษัท สื่อดะวัน 2545.
4. เพ็ญพันธ์ เพชรศร. การปลูกฝังคุณธรรมนักศึกษาบรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 ที่เรียนวิชา 412332 บริการผู้อ่าน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546. รูปแบบการสอน สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2547: 49-50.
5. สุภาพ ผนคร. การปลูกฝังคุณธรรมนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 ที่เรียนวิชา 311104 ปฏิบัติการชีววิทยา 2 ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2546. รูปแบบการสอนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น: โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2547 : 80-81.
6. วิเชียร เกตุสิงห์. สถิติวิเคราะห์สำหรับนักวิจัย. กรุงเทพฯ :ไทยวัฒนาพานิช 2523.
7. แมชีชมภู ไซติจริยะ. พรหมวิหาร 4. เอกสารประกอบการอบรม 2550.
8. พระอาจารย์โอภาส ธมฺมทีโป. แนวทางธรรมปฏิบัติขั้นพื้นฐาน วัดหนองฝื่อ (เก็ง). ขอนแก่น: โรงพิมพ์คัลลังนานาธรรม 2548: 56.

